

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. D. Ioannis Ivsti Lanspergii, Natione Bavari, Illvminati
Ac Religiosissimi viri, Carthusiae Coloniensis ante annos
centum Vicarii, & Magistri Nouitiorum laudatissimi Opera**

In Qvinque Tomos Distributa, à mendis expurgata, veteri integritati
restituta, & indicibus locupletata

De Tempore

Landsberg, Johannes Justus

Coloniae Agrippinae, 1631

Templum dedicandum fore triplex: quaq[ue] reuerentia loca Deo dicata
honoranda, Sermo

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47044](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-47044)

IN DEDICATIONE TEMPLI.
SERMO IN EADEM SOLENNITATE.

753

Templum deducendum fore triplex: quaque reuerentia loca Deo dicata honoranda.

Domum tuam Domine decet sanctitudo. Psalmo XCH. Hodie charissimi festum agimus diem dedicationis huius domus. Nec noua est hæc festiuitas & obseruantia, sed vetustissima est, ab initio quo domus in templa cœperant Dei mutari, ad nos vsque deriuata. Tunc enim domus hominum & ædes cœperunt propter abiiciendum vsum prophanum, sub quo ante fuerunt, aliqua solennitate renouari, & Deo dedicari in vsum diuinum ac Dei cultum consecrari: vt sic minus licenter terrena ibi posthac agerentur negocia, vbi Domino Deo semel fuisse sacrata domus aliqua. Est autem triplex domus, cuius dedicationis hodie agitur memoria. Prima domus est templum hoc materiale, quod aut ex alia domo prophanis vsibus olim applicata, in Dei est templum mutata: aut à nouo propterea, vt ibi sit cultus Dei, ibique administrantur ea, quæ nobis ad salutem sunt necessaria, est constructa. Neque enim locum hic habet hæreticorum calumnia dicentium, omni loco esse orandum, nec orationi applicari domum debere singularem. Verum est filij in omni loco orandum, nec vllum esse vbius locum, quo non possit orari, nihilominus congruum maximè fuit, Deo peculiarem assignari locum, quo conueniamus Christiani huius congregationis omnes, quo Deum simul laudemus, simul oremus, & quæ

Domus Deo
deducenda
triplex quæ
sit.

Math. 18.

petimus facilius ita in oratione coniuncti (iuxta illud: *Si duo vel tres consenserint super terrâ, pro quacunque re petierint, fiet illis à Patre meo*) impetremus. Si enim alijs vsibus distinctas habemus officinas & habitacula, quomodo diuino cultui, diuinæque laudi non haberemus domum, vbi ad Deum oraturi accedamus, congruam atque peculiarem? Si tu, quamuis omni in loco cenare aut dormire possis, habes tamen singularia, distinctaque loca, vbi tibi cenandum, vbi operandum, & vbi dormiendum est: quare non haberes cum alijs multis vel vnam domum, cuius vel contemplatio, vel ingressus te mox admoneret ad orandum, ad laudandumque Deum, quo etiam venias ad auscultandum de Deo prædicantem, moribusque te sanctis instituentem? Nonne congruum est, quomodo prophanis sunt rebus loca propria instituta, ita negotio Christi & animarum sit locus proprius, qui huic sancto studio docendi, qui etiam orandi exercitio tanto sit conuenientior, quo ab alijs fuerit quibuslibet negocijs alienus? Iure igitur ac merito locus esse debet Deo, Orationi, Dei cultui, diuinæ laudi, sacrificijs, sanctæ eruditioni & sacramentorum administrationi institutus ad gloriam Dei & salutem animarum.

Deute. 10.

Legimus autem in veteri testamento, quod etiam prophanam domum, hoc est, prophanis vsibus accommodandam, quis ædificans, hanc sibi dedicabat. Inde est enim illud, quod Dominus iuris in bellum fecerit præcone clamari: *Si quis ædificauerit domum, & nondum dedicauerit eam, redet ex prælio domum, & domum suam primo dedicet, ne fortasse illo mortuo inter præliandum, alius sibi dedicet istam domum. Erat autem dedicatio illa nouarum huiusmodi domorum nihil aliud quam initium illam*

CCCCC domum

Dedicatio
domus Dei
& altarium
habuisse in
veteri testa-
mento exor-
dium.
Gen. c. 18.

Genes. 12.

1. Reg. 4.

1. Paral. 12.

3. Reg. 6.

Loca Deo
dicata quan-
ta sint reue-
rentia colen-
da.

Exod. 40.

domum inhabitandi cum aliqua solemnitate & gaudio inter amicos. Quae res ad Dei quoque domum est applicata, vt in dedicatione domus Dei, aut in eius dedicationis memoria, annua sit laetitia, spiritualisque epulatio animarum in donis gratiarum Dei, & in indulgentijs peccatorum. In cuius signum in exteriori quoque apparatu conuiuantium amicorum & peregrinorum religiosum tunc solebat obseruari hospitalitas. Verum vitam eadem nunc sit religiosa, vitam non sit illa nimia nec sola. Est igitur tenendum dedicationem domus Dei, & altarium in veteri testamento habuisse exordium & figuram, vnde caeremonijs legis transeuntibus, multae religiosae obseruantiae Iudaeorum, licet alio fine ac nomine quam olim obseruantur, quae tempore Euangelij Christo & Ecclesiae accesserunt. Nam vt nonnihil inde recenseam, Iacob Isaac filius sub lege naturae constitutus, & fratrem suum fugiens Esau in Mesopotamiam, vbi in itinere constitutus, sero iuit ad locum orationis gratia simulque & requiei, quo Abraham olim eius auus Isaac eduxerat, eandem ibidem Domino, nisi iterum à Deo fuisset prohibitus, immolaturus. Ibi igitur ad dormiendum se reposuit. Vidit autem in somnis tunc scalam stantem super terram, & cacumen illius tangens caelum: angelos quoque descendentes & ascendentes per eam, & Dominum innixum scaiae loquentem sibi. Qui quum euigilasset, dixit: *Verè Dominus est in loco isto. Et ego nesciebam*, Pauensque ait: *Quam terribilis est locus iste. Non est hic aliud nisi domus Dei, & portaceli*. Vocauit igitur locum illum Bethel, id est, domum Dei. Hic est locus (vt praedixi) quo Abraham immolare voluerat filium suum Isaac. Hoc in loco olim Dauid post numerationem populi, ira Domini saeuiente, & peste ultra septuaginta millia hominum percutiente, Dominum, vt contineret se ab interfectione populi, orauit: vidensque angelum euaginatam gladium in yaginam reponentem, Dominum intellexit placatum. Empta igitur parte illius loci ab Ornam Iebusaeo, altare Domino constituens, obrulit victimas, dixitque: *Hic est domus Dei, & hoc altare holocausti Israel*. In eodem etiam loco in monte Moria dicto, postea Salomon templum Domino dedicauit. Vides quam peculiari sibi modo, ac quodam priuilegio sanctitatis Deus locum illum per multas generationes, vbi tandem sibi templum construeretur, elegit? Est igitur omni veneratione ac deuotione locus ille etiam apud nos, qui templum seu domus Dei dicitur, habendus. Propterea enim, quia Deo dedicatus est, ideo nihil prophanum, nihil quod Dei cultum, Dei honorem, aut animarum non adferat salutem, ibi tractandum est. Quanta enim sanctitate templum suum à nobis velit obseruari Deus, ostendit olim tempore Mosi in dedicatione tabernaculi & altaris, quando populus in egressu de Aegypto morabatur in deserto. Tunc enim Mosi Dominus praecipiens de sanctificatione altaris, dixit: *Assumpto vnctionis oleo vngues tabernaculum cum vasis suis, vt sanctificentur altare holocausti, & labrum cum vase sua, omnia vnctionis oleo consecrabis, vt sint sancta sanctorum*. Quibus consummatis, operuit, inquit, *nubes tabernaculum testimonij, & gloria Domini impleuit illud. Nec poterat Moses ingredi tabernaculum sedens nube operiente & maiestate Domini coruscante*. Vides quomodo Domino haec consecratio, dedicatioque tabernaculi (licet non fixum erat, sed resolutum à Leuitis portabatur in itinere, & rursus erigebatur) placuit, qui coruscatione maiestatis suae ea quae facta

facta erant palam probauit? Lege quoque templi dedicationem tempore Salomonis, quod miris atque incredibilibus sumptibus erat extructum, quippe ubi nihil erat, quod auro non esset opertum, aut quod non ex purissimo auro esset fabricatum. In cuius constructione Salomonem Dominus adhortans confortauit. Huius dedicatione quoque admirabili solennitate celebrata, ubi Salomon Dominum, ut templum hoc clementer aspiceret, & petitionibus multiplicibus enumeratis, in illo orantes nunquam non exaudiret, locumque ipsum singulari benedictionis excellentia dignaretur, orasset: non sine ostensione maiestatis suae, qua facta, qua à se petita, & qua oblata sibi in vniuersum grata, accepta est: & rata semper fore commonstrauit. Deinde quum in Babylonem abducti essent Iudaei, dirutoque à Chaldaeis templo, post septuaginta annos soluta iterum captiuitate illa Babylonica sub Cyro & Dario regibus, Iudaei redeuntes denuo templum aedificauerunt, & Domino dedicauerunt. Quod ubi sub Antiocho Epiphane spoliatum, prophanatum, & quo ad multa dirutum rursus fuit. Iudas Machabeus altari nouo constructo, quicquid demolitum fuerat, reparauit, mundauit, templumque uasis nouis ornauit, ac iterum Domino dedicauit. Et haec est domus quam post annos multos Dominus Iesus intrans, & euentes vendentesque, hoc est, negotiatores ibi inueniens, flagello de funiculis facto omnes eiecit, dicens: *Domus mea domus orationis uocatur: vos autem fecistis eam speluncam latronum.* Vides nunc quomodo templum Dñs Iesus suam domum uocat, quomodo pro illa, ut casta maneat ac pia, uis nihil in ea, nisi propter quod aedificata atque dedicata est, fiat, zelatur: quauis in illo templo, aut alio quouis anteriori nihil, cuius gratia tanta deberetur illi loco ueneratio, haberetur, quod ad nostri templi dignitate posse comparari? Nihil enim ibi nisi quod figura esset eorum quae sunt noui testamenti, sacrum continebatur. Machabaei & immolabant pecudum carnes, ponebant panes propositionis, nutriebant ignem in altari, incendebant luminaria, lauabant se, purgabant se hostijs, iudicabantur de lepra, aut non lepra. Verum in his omnibus nihil erat, quod sub nouo testamento in nostris agitur templis. Siquidem nobiscum est, & in templis nostris offertur hostia uiuens, caro & sanguis Domini nostri Iesu Christi, panis qui de caelo descendit. Ibi administratio fit sacramentorum, peccatorum remissio, praedicatio Euangelij, ibi baptismus, & huiusmodi alia omnia sacra. Et idcirco in templo nobiscum medicinalium unguentorum est apotheca, unde infirmis succurritur. Sunt enim in Ecclesia sacramentorum remedia, quibus uaria infirmitates curantur. Alij enim infirmi sunt ad pugnandum, quibus datur confirmatio. Alij ad uiuendum, quibus administratur panis uerae seu eucharistia. Alij ad continendum, quibus datur matrimonium. Alij morbis alijs uarijsque languent, qui confessione purgati sanantur. Ad haec omnia atque similia morborum genera, est medicinarum, unguentorum, aromatumque poena quoddam, ubi eadem seruetur, templum scilicet Deo dedicatum. Secundo, Dei templum apud nos caelestium est thesaurorum gazophilacium. Ibi enim ueniae & peccatorum remissiones administrantur, ibi dona Spiritus sancti, ibi sanctorum beneficia impetrantur, ibi exaudiuntur ad Deum factae orationes. Tertio est schola caelestium praceptorum, & eruditionis salutaris. In templo enim do-

1. Reg. 8.

1. Mach. 4.

Ioan. 2.

Math. 23.

Luc. 19.

Exod. 24.

Exod. 25.

Leuit. 6.

Exod. 25.

Templa Enza-

gelica legis

dignita-

tibus excel-

lant veteris

legis tem-

plum.

Ioan. 6.

Apotheca

unguentorum.

Gazophilac-

ium caelesti-

um thesaurorum.

Schola caele-

stium prae-

ceptorum.

T. VI
21

Aula Dei.

Curia ange-
lorum.

Matth. 27.

Genes. 28.

Domus Dei
spiritualis
quæ sit.

Templi spi-
ritualis dedi-
cationis fe-
stum quomo-
do agatur.

Bernardus.

Psalm. 37.

1. Cor. 6.
1. Thess. 4.

Ioel. 1.
Hebr. 11.

centur Euangelium, obseruantia mandatorum Dei, eruditio sacra multiformis, vnde alij terreantur, alij compungantur, alij lugeant, alij gaudeant, alij inflammantur Dei amore, alij consolationibus repleantur. Quartus est ibi aula cum Deo colloquendi, Deum laudandi, Deum colendi, Deum orandi. Quinto, quia ibi Christi, angelorum, sanctorum, electorumque est curia. Ibi enim moratur, ibi offertur ac immolatur ille qui dicit: *Ecce ego vobiscum sum vsque ad consummationem seculi.* Ibi angeli sancti psallentibus, Deumque laudantibus assistunt. Ibi Dei electi ardentibus desiderijs se Deo coniungunt. Propter hæc omnia rectissime dicitur domus Dei, domus ad hæc omnia Deo dedicata: cuius dedicationis hodie annua dies agitur. Vnde læramur, Deum laudamus, Deoque gratias agimus. Secunda domus Dei est populus ille, atque hæc sancta congregatio in hanc Ecclesiam adunata, id est, vos, scilicet, qui sub vno pastore aut prælato gubernamini, docemini, atque pascimini. Et hæc est Dei domus spiritualis, quæ in materiali hac domo Dei, siue per templum hoc significatur. Hoc templum spirituale Christus sibi construxit, adunavit, atque dedicauit per adoptionem & sanctificationem omnium animarum saluandarum, quæ ex præteritis, presentibus, & futuris electis Dei in vnitatem fidei & charitatis in vnam hanc Ecclesiam, vniuersalis Ecclesie filiam, colligitur, quæ tamen cum vniuersa Ecclesia non nisi vna est, & ad distinctionem aliarum singularium Ecclesiarum (quemadmodum etiam reliquæ Ecclesie) est pars tantum Ecclesie, quæ simul tamen omnes vnam Ecclesiam generalem constituunt omnium matrem. Comparatione itaque totius Ecclesie, hæc Ecclesia nostraque congregatio pars seu filia est totius Ecclesie, eidem vt filia subiecta, quippe quæ eodem spiritu, sanctificatur & regitur. Huius Ecclesie dedicationis festum agere filij, nihil aliud est, quam in gratiarum actione in hymnis & laudibus rememorari beneficij diuini, quo Deus plebeculam hanc vocauit in sui agnitionem, quo etiam donauit ei non solum credere in se, sed & se, hoc est, Deum diligere, populum Dei esse, Dei mandatis obtemperare, & pro eiusdem amore laborare & pati. De hac igitur festiuitate audi quid Bernardus deuotissimus sentiat, dicens: Festiuitas hodierna fratres tanto nobis esse debet deuotior, quanto familiarior est. Nam cæteras quidem sanctorum solennitates cum Ecclesijs alij habemus communes, hæc vero sic nobis est propria, vt necesse sit vel à nobis eam, vel à nemine celebrari. Nostra est, quia de Ecclesia nostra magis autem nostra, quia de nobis ipsis. Miramini forsitan & erubescitis festa celebrari de vobis: sed nolite fieri sicut equus & mulus, quibus non est intellectus. Quid enim lapides isti potuerunt sanctitatis habere, vt eorum solennia celebremus? Habent vtrique sanctitatem, sed propter corpora vestra. An verò corpora vestra sancta esse quis dubitet, quæ templum sancti Spiritus sunt, vt sciat vnusquisque possidere vas suum in sanctificatione? Itaque sanctæ sunt animæ, propter inhabitantem spiritum Dei in vobis. Sancta sunt corpora propter animas: sancta est etiam propter corpora domus. An experimentum queritis eius, de qua loquimur, sanctitatis? Multi certe vestrum de peccatis exiére, in quibus com-
putruerant, sicut iumenta in stercore suo, iam verò conualuerunt de infirmitate, fortes facti sunt in bello. Quid mirabilius, quando is qui prius vix
per.

per biduum poterat à luxuria, crapula, & comestationibus, & ebrietatibus, à cubilibus, & impudicijs, ceterisque similibus & dissimilibus vitijs continere, nunc ab eis multis continet annis, tota utique vita sua? Et quanquam hæc superiora ad monachos loquatur Bernardus, apud quos perfectior est conuersio, inueniantur tamen inter nos filij (vt credo) non pauci quoque, qui præteritam & in peccatis malè actam vitam exosi, penitens operum suorum, studentque summopere, quæ lugent & detestantur, eadem non iterare. Quid hi, inquam, per conuersionem & gratiam Spiritus sancti aliud quam Domino Deo sunt dedicati, atque eius proprii effecti? Videte igitur si non rectè de dedicationis huius diem cum gaudio & festiuitate celebrent? *Beatus enim populus, non cui promptuaria sunt plena, aut cui prospera tantum affluunt & cuncta fortunata, sed cui Dominus Deus eius.* Huic igitur dignè festum agamus diem, qui nos in proprios sibi assumpsit, dicēs: *Et ego ero illorum Deus, & habitabo in eis:* nobis dicentibus: Nos autem populus tuus sumus, & oues pascuæ tuæ. Nam quando per manus episcopi primum hæc domus materialis Domino dedicata est, nulli dubium sit propter nos hoc factum esse: nec propter illos tantum qui tunc fuere presentes, sed propter nos, qui sequuti illos sumus: imo & propter eos, qui nos sequentur, & quicumque hoc in loco vsque in finem seculi Domino sunt seruituri. Tertia: domus Dei est, quæuis anima sancta, quæ dedicatur, consecratur Deo in baptismo, efficiturque templum Spiritus sancti, & habitatio Dei. Huiusmodi domus fuit Zachæus, cuius laus & memoria est hodie in Evangelio: de quo refertur etiam, quod hodie salus huic domui facta est, vbi diuina in se gratiæ respectum accepit. Huius dedicationis festum agere, nihil aliud est quam beneficii diuini accepti memorem esse, quo te gratia sua vt inhabitaret, elegit. Hanc igitur Domino domum ornemus filij, quomodo ornaretur palatium regium, quod rex aut Imperator venturus esset ingressurus. Si enim tantopere regis curatur habitatio, vt munda sit, vt amena, vt ornata, quanto decet ornatu illam venustari, quam sibi elegit Deus? Simus igitur mundi corde & immaculati, vt templum Deo dignum esse mereamur, cui nihil insit inquinatum aut immundum, quod abominetur Dominus noster Iesus Christus, qui est benedictus in secula, Amen.

Rom. 13.

Psalm. 143.

Apoc. 21.

Psalm. 94.

Templi animæ quando Deo dedicatur.

Sermonum D. Ioannis Lansbergij De Tempore.

F I N I S.